

Meer produceren en minder adviseren

Een herijking van de kosten van goederen en diensten is onafwendbaar

Peter van der Vlis

Vroeger werden botte scharen geslepen door de scharensliep, gaten in sokken gestopt door moeder of de huishoudelijke hulp, en lekke fietsbanden geplakt door vader of de fietmaker. Dat laatste gebeurt soms nog wel, maar vaak wordt meteen de binnenband vervangen. Wie wil er een paar euro besparen voor een halfuur werk, met het risico dat het gaatje toch niet helemaal gedicht is of er nog een ander gaatje blijkt te zijn; al dan niet ontstaan door onvakkundig terugplaatsen van de binnenband? De scharensliep is uitgestorven. Er zullen nog wel scharen worden geslepen, maar de meeste huishoudens bezitten er zo veel dat dit niet nodig is. De uitdrukking 'sokken stoppen' is in mijn bijzijn al jaren niet meer gebezigd, hoewel er wellicht nog oma's bestaan die dat met liefde voor hun kleinkinderen doen.

De tijd en moeite voor reparatiewerk weegt niet meer op tegen de aanschafkosten van een nieuw product. Het is bovendien beter voor de economie om nieuwe exemplaren te kopen dan zelf de oude te repareren. Die tijd kun je beter besteden om te werken; de meeste mensen verdienen dan een veelvoud van het bedrag dat ze zouden besparen door iets zelf te repareren.

Gaandeweg is in het Westen de wig tussen de kosten van producten en van diensten steeds groter geworden. Door technologische ontwikkelingen en lagelonenlanden kunnen goederen goedkoper geproduceerd worden. Gevolg is dat een groeiend deel van ons inkomen niet hoeft te worden besteed aan eten en huisvesting, en beschikbaar komt voor leuke dingen als reizen, uitjes, gadgets — zaken die tamelijk ver afstaan van de onderste twee treden van de piramide van Maslow. Ondertussen hebben de arbeiders in Vietnam en Cambodja, die onze sokken, scharen en binnenbanden maken, hun inkomsten vrijwel geheel nodig voor hun basisbehoeften.

Een ander fenomeen in de afgelopen decennia is dat de loonkosten voor beroepen die zich direct bezighouden met primaire levensbehoeften, een

veel gematigder ontwikkeling hebben vertoond dan die van afgeleide dienstverleners. Consultants, accountants en advocaten rekenen al snel € 200 voor een uurtje werk (en dat zijn dan niet de duurste). In het bedrijfsleven wordt in de hogere echelons hetzelfde, zo niet meer verdiend, voor een werkweek die grotendeels bestaat uit vergaderen. Van de opbrengst van een uur werk zou een consultant boodschappen kunnen doen voor de gehele week.

Aan de andere kant van het spectrum zit het gemiddelde salaris van een zelfstandige bakker of groenteboer, omgerekend naar de gewerkte uren. Net als de

Vroeger werden botte scharen geslepen door de scharensliep, en sokken gestopt door moeder

uurlonen van verplegers, vuilnismannen en onderwijzers, van wie de dagelijkse werkzaamheden toch een stuk directer bijdragen aan het goed functioneren van de samenleving.

De vraag is niet zozeer in hoeverre dit rechtvaardig is. Marktwerking heeft ertoe geleid dat men € 200 per uur voor een advocaat wil betalen, en € 2 voor een brood. De vraag is in hoeverre deze situatie nog wel een goede afspiegeling van de huidige markt is.

Betere scholing heeft het aanbod van hoger opgeleiden voor management- en adviesfuncties sterk doen groeien. Tijdens de recessie zijn juist veel kantoorbanen verdwenen, terwijl aan de meer ambachtelijke beroepen onverminderd behoefte bestaat. Vanuit de politiek klinkt een roep om 'maakbedrijven' die in Nederland goederen produceren. Verder leidt een toenemend bewustzijn over duurzaamheid ertoe dat steeds meer

mensen de voorkeur geven aan voeding en andere producten die traceerbaar in de nabijheid en liefst op biologische wijze zijn geproduceerd.

De combinatie van deze factoren zal leiden tot een herijking in vele sectoren van onze economie wat betreft doelstellingen, organisatievorm en verdiensten. Als gevolg hiervan zullen de kosten voor adviesdiensten gemiddeld dalen, en die van goederen stijgen. Het moment zal komen waarop men moet accepteren dat weer een groter deel van het inkomen naar primaire levensbehoeften gaat. Meer mensen zullen weer werk doen dat directer gericht is op het vervullen van deze primaire behoeften. We moeten minder adviseren, meer produceren. En meer repareren. Wie weet keert zelfs de scharensliep weer terug.

Peter van der Vlis werkt als zelfstandig adviseur en interim-manager.

